

ΑΡΘΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η αξία της έρευνας στη Νοσηλευτική

Πριν 30 χρόνια στην Ελλάδα ο όρος νοσηλευτική έρευνα ίσως φαινόταν οξύμωρο σχήμα και προκαλούσε αμηχανία στις επιστημονικές κοινότητες.¹ Η επιστημονική έρευνα ήταν και είναι απόλυτα συνυφασμένη με τις επιστήμες γενικότερα. Το 1979 με προεδρικό διάταγμα (Π.Δ 169/79) ιδρύθηκε το Τμήμα Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, υπαγόμενο αρχικά στο τμήμα Ιατρικής, επιβεβαιώνοντας την αρχή ότι η Νοσηλευτική είναι «*επιστήμη και τέχνη και πρέπει να σπουδάζεται και να μην είναι προϊόν εμπειρίας και μόνο*».

Τι είναι όμως έρευνα; Η επιστημονική έρευνα είναι διεργασία με την οποία συγκεντρώνονται με συστηματικό και οργανωμένο τρόπο, από τον κόσμο που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας, αξιοπαρατήρητα βεβαιώσιμα δεδομένα προκειμένου να περιγραφούν, να εξηγηθούν ή και να προβλεφθούν γεγονότα.² Η έρευνα αποτελεί μέσο, δηλαδή εργαλείο, για την απόκτηση γνώσης και επιστημονικής προσέγγισης θεμάτων και προβλημάτων. Διαφέρει από τα άλλα μέσα απόκτησης γνώσης στο ότι διαθέτει αντικειμενικότητα. Στόχοι της έρευνας είναι ή ερμηνεία και κατανόηση της πραγματικότητας καθώς και η εύρεση λύσεων σε προβλήματα και ερωτήματα που προκύπτουν από την καθημερινότητα. Ο βασικός όμως σκοπός της έρευνας, από οποιαδήποτε επιστήμη και αν διεξάγεται, είναι κυρίως η προσφορά ποιοτικής και ασφαλέστερης ζωής στο κοινωνικό σύνολο.

Η νοσηλευτική έρευνα ως εργαλείο και μέσο απόκτησης γνώσης στη νοσηλευτική επιστήμη αναφέρεται στη διεργασία της νοσηλευτικής φροντίδας και στα προβλήματα που προκύπτουν κατά την άσκηση του νοσηλευτικού έργου². Η νοσηλευτική έρευνα μπορεί επιπλέον να επικεντρωθεί στην ερμηνεία και επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος (εργασιακό περιβάλλον, αυτονομία κλπ), τα οποία επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τους ανθρώπους που ασκούν τη νοσηλευτική και αντανακλώνονται στην παρεχόμενη φροντίδα. Στόχος της νοσηλευτικής έρευνας είναι η εύρεση λύσεων σε προβλήματα νοσηλευτικής πρακτικής. Η νοσηλευτική γνώση, η οποία μετατρέπεται σε πράξη, παύει να βασίζεται σε μύθους και παραδόσεις και η αντικειμενικότητα της ελέγχεται με την έρευνα. Ήδη από τη δεκαετία του 90 γίνεται έντονη αναφορά στη «νοσηλευτική βασισμένη σε ενδείξεις», δηλαδή στις τεκμηριωμένες με έρευνα νοσηλευτικές πρακτικές που οδηγούν στη βελτίωση της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας προς όφελος του ασθενή, και κατά επέκταση της

αναβάθμισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος.³⁻⁴ Είναι πια αποδεκτό ότι όλοι οι νοσηλευτές πρέπει να μνηθούν στην έρευνα, χωρίς αυτό να σημαίνει κατά ανάγκη ότι όλοι πρέπει να γίνουν ερευνητές. Σημαίνει όμως, ότι πρέπει να έχουν την ευκαιρία και τη δυνατότητα, αν το θελήσουν. Οι νοσηλευτές μπορεί να συμμετέχουν σε ερευνητικές διαδικασίες με διάφορους τρόπους όπως:

- αναζήτηση της βιβλιογραφίας για την εύρεση βέλτιστης νοσηλευτικής πρακτικής
- μέλος ερευνητικής ομάδας για τη συλλογή δεδομένων
- σχεδιασμός και διεξαγωγή έρευνας, ως κύριοι ερευνητές.

Οι παραπάνω τρόποι προϋποθέτουν γνώση της μεθοδολογίας της έρευνας η οποία πλέον είναι βασικό μάθημα των προπτυχιακών νοσηλευτικών προγραμμάτων. Οι νοσηλευτές πρέπει να έχουν εύκολη πρόσβαση σε νοσηλευτικές έρευνες αλλά και κυρίως να είναι σε θέση να εκτιμούν την εγκυρότητα και αξιοπιστία μιας μελέτης.⁵ Αν και υπάρχει πληθώρα επιστημονικών νοσηλευτικών περιοδικών, ξενόγλωσσων και ελληνικών, στα οποία δημοσιεύονται νοσηλευτικές έρευνες, τόσο η νοσηλευτική πρακτική όσο και οι συνθήκες του νοσηλευτικού επαγγέλματος δε φαίνεται να βελτιώνονται. Η διαρκώς αυξανόμενη γνώση δεν φέρνει το επιθυμητό αποτέλεσμα και το χάσμα μεταξύ νοσηλευτικής έρευνας και νοσηλευτικής πρακτικής δεν μειώνεται.⁶⁻⁸ Παράγοντες που εμποδίζουν την νοσηλευτική έρευνα και συντηρούν το χάσμα είναι:⁹⁻¹⁰

- Μειωμένη γνώση και ικανότητα στην πρόσβαση, αναζήτηση και κατανόηση των ευρημάτων
- Μη εφικτή πρόσβαση από όλους τους νοσηλευτές σε ηλεκτρονικές πηγές
- Έλλειψη τάξης στην γόνιμη εθνική νοσηλευτική βιβλιογραφία
- Αποδοχή και στήριξη από τους συναδέλφους και τη διοίκηση στη διεξαγωγή έρευνας
- Έλλειψη κινήτρων/Χαμηλή χρηματοδότηση
- Αντίσταση στην αλλαγή
- Απροθυμία της πολιτείας να υιοθετήσει αλλαγές

Οι παραπάνω ανασταλτικοί παράγοντες μπορεί να αναχαιτιστούν με:⁹⁻¹²

- Σωστή Προετοιμασία των Νοσηλευτών σε Προπτυχιακό και Μεταπτυχιακό Επίπεδο
- Εκπαίδευση και Εξάσκηση πάνω στην Έρευνα
- Δημιουργία Εθνικής βάσης Δεδομένων
- Διεπιστημονική και διεθνής Συνεργασία
- Χρηματοδότηση /δημιουργία κινήτρων
- Σύνδεση της Έρευνας με την Πρακτική

Συνοψίζοντας η συμβολή της έρευνας στην εξέλιξη της νοσηλευτικής είναι αναμφισβήτητα θετική. Όλοι οι νοσηλευτές πρέπει να γνωρίζουν μεθοδολογία της έρευνας και να έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν σε έρευνες. Στόχος της έρευνας είναι η ερμηνεία και η λύση νοσηλευτικών προβλημάτων με κύριο σκοπό την παροχή ποιοτικής φροντίδας στον άνθρωπο. Πρέπει οι νοσηλευτές να παραμείνουμε επικεντρωμένοι στον κύριο σκοπό και να μην ξεχνάμε ότι η έρευνα είναι μέσο και εργαλείο απόκτησης γνώσης και όχι σκοπός. Τη σημασία της έρευνας πολύ νωρίς είχε διαπιστώσει και διατυπώσει η αείμνηστη Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ σε μία φράση: **«Ποτέ μη χάνετε από τη σκέψη σας τη σημασία της παρατήρησης η οποία δεν πρέπει να γίνεται προς χάριν της συγκέντρωσης ακαθόριστων πληροφοριών ή περιέργων γεγονότων, αλλά προς χάριν της διάσωσης της ζωής, της προαγωγής της υγείας και της άνεσης».**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Mason C. Research in practice: rhetoric or reality? Nurs Stand 1992, 6(27):36-9
 2. Σαχίνη -Καρδάση Α. Μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στο χώρο της υγείας. 4η έκδοση, εκδόσεις Zymel, Αθήνα, 1991
 3. Cullum N. Evidence-based practice. Nursing Management 1998, 5(3): 32-35
 4. Stetler CB, Brunell M, Guiliano KK, Morsi D, Prince L, Newell-Stokes V. Evidence-based practice and the role of nursing leadership. Journal of Nursing Administration 1998, 28(7/8), 45-51
 5. Krugman M. Evidence-based practice. The role of staff development. J Nurses Staff Dev 2003,19(6):279-85, quiz 286-7
 6. Munten G, van den Bogaard J, Cox K, Garretsen H, Bongers I. Implementation of Evidence-Based Practice in Nursing Using Action Research: A Review. Worldviews Evid Based Nurs 2009, 22
 7. Feldman HR, Penney N, Haber J, Carter E, Hott JR, Jacobson L. Bridging the nursing research-practice gap through research utilization. J N Y State Nurses Assoc 1993, 24(3):4-10
 8. Brady N, Lewin L. Evidence-based practice in nursing: bridging the gap between research and practice. J Pediatr Health Care. 2007, 21(1):53-6.
 9. Davies J, Heyman B, Bryar R, Graffy J, Gunnell C, Lamb B, Morris L. The research potential of practice nurses. Health Soc Care Community 2002, 10(5):370-81
 10. Le May A, Mulhall A, Alexander C. Bridging the research-practice gap: exploring the research cultures of practitioners and managers. J Adv Nurs 1998, 28(2):428-37
 11. Fink R, Thompson CJ, Bonnes D. Overcoming barriers and promoting the use of research in practice. J Nurs Adm. 2005, 35(3):121-9
 12. Gennaro S. Research utilization: an overview. J Obstet Gynecol Neonatal Nurs. 1994,23(4):313-9.
-

Αντωνία Καλογιάννη

Καθηγήτρια Εφαρμογών Νοσηλευτικής Α' Τ.Ε.Ι. Αθήνας